

Dídac Soler

Què és el Centre Ocupacional Sínia

Resum Descoberta de l'experiència del Centre ocupacional Sínia, treballada amb persones que presenten alts graus de discapacitat física. En un moment on calia trobar noves fórmules per generar situacions de treball es fa una experiència mitjançant l'ús de l'audiovisual. Les dificultats per generar un projecte comú no van impedir que amb el temps s'iniciés una prova pilot amb un grup de treball estable dedicat exclusivament als "projectes artístics". Alguns dels curtmetratges produïts al centre han estat presentats en algun concurs, el que ha permès entrar en contacte amb altres iniciatives semblants.

Paraules clau

Expressió, Interpretació, Ocupació terapèutica, Projecte artístic, Recurs audiovisual, Transformació de la realitat

Qué es el Centre Ocupacional Sínia

Descubrimiento de la experiencia del Centro ocupacional Sínia, trabajada con personas que presentan altos grados de discapacidad física. En un momento donde era necesario encontrar nuevas fórmulas para generar situaciones de trabajo se hace una experiencia mediante el uso del audiovisual. Las dificultades para generar un proyecto común no impidieron que con el tiempo se iniciase una prueba piloto con un grupo de trabajo estable dedicado exclusivamente a los "proyectos artísticos". Algunos de los cortometrajes producidos en el centro han sido presentados en algún concurso, lo que ha permitido entrar en contacto con otras iniciativas semejantes.

Palabras clave

Expresión, Interpretación, Ocupación terapéutica, Proyecto artístico, Recurso audiovisual, Transformación de la realidad

What is the Sínia Occupational Centre?

A discovery of the experience of the Sínia Occupational Centre, made with severely physically disabled people. At a time when it was necessary to find new ways to create jobs, an experiment was made with audiovisual media. The difficulties in generating a joint project did not prevent a pilot scheme from being set up in time, with a stable working group dedicated solely to "artistic projects". Some of the short films produced at the centre have been presented at competitions, and provided contact with similar undertakings.

Key words

Expression, Interpretation, Therapeutic occupation, Artistic project, Audiovisual resource, Transformation of reality

Autor: Dídac Soler

Article: El cas del Centre Ocupacional Sínia

Referència: Educació Social, núm. 39 p44-p50.

Adreça professional: SINIA. c. Banyes Nous 16. 08002 BCN
93.318.14.81. didac0@hotmail.com

SINIA c. Banyes Nous 16. 08002 BCNcosinia@terra.es

▲ Què és aquest Centre?

És un servei d'atenció diürna que ofereix als seus participants els serveis de *teràpia ocupacional* i *d'ajust personal i social* que, atès el seu grau de discapacitat, no poden integrar-se en una empresa ordinària ni tampoc en un CET (Centre Especial de Treball).

- *Ocupació terapèutica*: tasques que volen allunyar-se de les ocupacions rutinàries on l'usuari/a té una participació activa per ser conscient de l'assoliment dels objectius, la seva finalitat és que la persona assoleixi, mantingui o millori, hàbits laborals fonamentals. En aquestes tasques no és prioritari fer productes per la seva mercantilització.
- *Ajustament personal i social*: activitats dirigides al participant, amb la seva participació i amb l'objectiu d'habilitació estructural de la persona i una millora de la seva relació amb el seu entorn. Aquestes activitats han d'ocupar el 50% de l'atenció rebuda al centre.

Tant les activitats d'ocupació terapèutica com les d'ajustament personal i social, sorgeixen dels objectius marcats en el PIR (Programa Individual Rehabilitador) que es fa per a cada participant.

Titularitat

Centre públic de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS) del Departament de Benestar Social de la Generalitat de Catalunya, gestionat per una cooperativa de professionals de Treball Associat i d'Iniciativa Social sense ànim de lucre a través de guanyar diversos concursos públics.

Objectiu

Millorar la seva qualitat de vida afavorint la seva autonomia.
Ofertir projectes per desenvolupar les inquietuds dels participants.

Missió

Ser una alternativa innovadora als serveis de teràpia ocupacional potenciant la relació amb l'entorn.

Ubicació i entorn social, cultural, econòmic de la zona

El Centre Ocupacional Sínia és ubicat al districte de Ciutat Vella, al cor de la ciutat de Barcelona, al bell mig del recorregut de la primera muralla romana, tenint a una punta la Catedral de Barcelona i a l'altra el carrer Ferran, presidit pels edificis de la Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Barcelona. És una zona que, per una banda, té la particularitat que és un espai de gran activitat comercial, on dominen els comerços dedicats a la compra-venda d'antiguitats, així com tota una xarxa de comerç dedicat a l'explotació dels recursos turístics que la infraestructura cultural, institucional i històrica ofereix en aquesta particular zona de la ciutat.

A més, aquest barri proporciona la possibilitat de fer llargs desplaçaments amb cadira de rodes sense trobar barreres arquitectòniques, ja que no hi han gaires voreres, i també cal destacar que hi ha una franja horària força àmplia de prioritat per als vianants.

Els Participants

Persones en edat laboral i amb una gran discapacitat física que pot afectar les quatre extremitats (tetraplegia), el control de la parla i altres problemes associats (psíquics i/o sensorials) produïts per haver tingut una Paràlisi Cerebral Infantil i/o altres causes.

Atenent-nos a les seves capacitats físiques i psíquiques podríem definir tres grups:

- Persones amb greus limitacions físiques i psíquiques, amb serioses dificultats d'aprenentatge i amb un nivell alt d'atenció individualitzada.
- Persones amb greus limitacions físiques, nivell baix de coneixements i nivell alt d'atenció individualitzada.
- Persones amb greus limitacions físiques, aprenentatges mínims adquirits i nivell alt d'atenció individualitzada.

La seva procedència és molt diversa, ja que hi ha persones que vénen després d'haver acabat el seu recorregut formatiu, i d'altres, que han estat tota la vida a casa seva.

Justificació del treball audiovisual com a eina educativa

La idea del treball audiovisual al centre apareix en un moment on calia trobar noves fórmules per generar situacions de treball que quedessin emmarcades pel marc legal de referència que té tot centre ocupacional, i al mateix temps fos atractiu per totes les parts implicades.

Des de l'inici del centre a l'any 1991, un dels elements que era present en moltes activitats era una càmera de vídeo utilitzada per recollir i enregistrar el que succeïa al centre per poder-ne fer els típics resums i anar generant memòria visual.

És aquí com cap a l'any 1996, en una reunió general d'equip per idear quines serien les activitats que es durien a terme durant el dia dedicat als tallers de dimecres a realitzar durant tot el curs, que vam pensar... I per què no un curtmetratge?

Tot va encaixar, vam veure que es podia transformar el centre com una gran productora de cinema en equips de guió, producció, vestuari,... és així com sorgeix la nostra primera experiència en la producció audiovisual: *La Cruz Rota*. Un curt d'estètica un tant "cañí" que tenia la voluntat de jugar amb els conceptes de voluntariat explicant la història d'un noi amb cadira de rodes que volia ser voluntari i no era mai acceptat.

Cal destacar com tots i totes ens vam abocar per aconseguir un projecte en comú, que va suposar tenir l'oportunitat d'explorar un nou medi de comunicació que ens podria permetre arribar a molta gent, com vam poder comprovar temps més tard. El que llavors no sabem és que caldrien 4 anys per poder acabar del tot el projecte. Llavors va arribar el moment de la presentació que en un primer moment van veure famílies i gent propera.

Tot i les dificultats tècniques que ens vam trobar, i el fet que el producte inicial tenia molts aspectes a millorar, vam veure que per primer cop teníem al davant l'oportunitat de ser presents, de poder explicar coses, ens dèiem: i per què no? Pot ser interessant que aquestes persones puguin ser actors o actrius dels seus propis muntatges per poder explicar allò que els interessa? Què pot oferir el centre?

Amb el temps i veient les possibilitats que aquest espai d'intervenció podia oferir, vam iniciar una prova pilot on es creava un grup de treball estable dedicat exclusivament al que nosaltres hem anomenat "projectes artístics".

A la programació anual d'aquella primera experiència vam reunir un grup de participants heterogeni, amb diferents nivells de capacitats i de respostes, però que podien tenir un destacable component interpretatiu.

Durant el curs vam explorar en tècniques d'expressió bàsiques que van permetre veure quines habilitats i motivacions tenia cada persona, i durant la majoria d'aquestes sessions hi havia una càmera de vídeo que en principi utilitzàvem per filmar el desenvolupament de la sessió per analitzar-la posteriorment, és el moment en què es considera la càmera com una observadora, com un element extern.

Això va permetre que, a poc a poc, tothom es familiaritzés amb l'aparell, i així el vam incloure com un element de treball amb més protagonisme, més proper, i destacant que després ens ajudaria a transmetre-ho a la resta del centre.

Pot ser interessant que aquestes persones puguin ser actors o actrius dels seus propis muntatges per poder explicar allò que els interessa?

Vam veure que donava la possibilitat de destacar allò discret, que era dinàmic, que podíem transformar la realitat per mostrar-nos d'una altra manera, que veure's agradava i tenia un reconeixement positiu de la resta...

El resultat d'aquella primera experiència va permetre un alt nivell de satisfacció per tothom i ens vam animar a continuar treballant en aquesta direcció.

Siniacció! I els projectes artístics

Siniacció! És el nom que li donem a totes aquelles produccions artístiques que es realitzen al centre

Siniacció! És el nom que li donem a totes aquelles produccions artístiques que es realitzen al centre i que en gran mesura tenen a veure amb produccions audiovisuals que a més ens permeten sortir del centre i apropar-nos a altres col·lectius i a tothom en general.

En aquests moments hi ha unes vint persones que participen d'aquestes activitats repartides en dos grups, que a escala genèrica podem dir que un es dedica a treballar la part interpretativa i d'expressió, utilitzant els mitjans audiovisuals com a eina de treball, i l'altre incideix més en què els participants siguin els realitzadors dels muntatges, a través de diferents tallers d'edició de vídeo, llavors els mitjans audiovisuals és el canal de comunicació, la seva perspectiva, la seva mirada.

A hores d'ara, hem intentat donar una estructura i posar-li nom a totes les propostes que estem realitzant al centre i que es poden agrupar en 4 grans blocs:

Tallers de curtmetratges

És la posada en imatges de diferents propostes d'interpretació dels i de les participants. És quan expliquem històries, sovint de ficció, que possibiliten que la persona amb discapacitat exerciti la seva capacitat interpretativa i d'expressió. Ens hem presentat en algun concurs amb els treballs que tenien aquesta finalitat com *La Cruz Rota* i *Milton*, però no sempre tenen aquesta finalitat.

Paral·lelament, treballem l'elaboració del guió, caracterització dels personatges, la posada en escena... són feines que perfectament es poden fer en grup repartint responsabilitats per aconseguir el muntatge en comú.

Treball amb persones amb pluridiscapacitats

Si considerem que el fet de veure's en una projecció audiovisual pot tenir entre d'altres un reconeixement de la resta i així estimular l'augment d'autoestima, en aquest cas, és un dels exemples més clars.

En un centre com el nostre, el col·lectiu que presenta una situació de pluridiscapacitat (motoritza, cognitiva i sovint sensorial) l'ús dels mitjans audiovisuals com a eina de treball pot permetre el reconeixement del grup d'iguals, a més d'una nova font d'inspiració de treball dels mateixos professionals, on permet investigar amb les capacitats i habilitats que cada persona desenvolupa.

Muntatges resum d'activitats

És la fórmula tradicional de recollir la feina feta en imatges ja sigui per formar part de l'arxiu visual del centre, com per poder tenir de referència quan expliquem què és el centre i què s'hi fa. Molts dels reculls són editats pels mateixos participants a través del taller d'edició.

En aquests moments tot es grava en vídeo i se'n fa un muntatge i són els mateixos professionals de totes les àrees d'intervenció els primers que ho promocionen, com a final d'un procés, per augmentar la motivació d'una àrea, per generar material de treball i utilitzar-lo amb d'altres col·lectius...

Tallers d'edició de vídeo

Si en els tallers d'interpretació per realitzar curtmetratges, els participants estan davant la càmera, aquí es genera la possibilitat que se situïn darrere la càmera, ja sigui filmant com també editant vídeos utilitzant els recursos que les noves tecnologies permeten a través de l'ús de l'ordinador com a eina de treball.

Paper del/la participant

Volem fugir de la visió de plany cap als nostres participants per oferir una visió positiva i de creativitat tant del que poden fer, com també de la seva imatge de col·lectiu. Per tant pensem que cal ser molt acurats amb les propostes audiovisuals que volem treure fora del centre.

Pensem que l'ús dels recursos audiovisuals com a eina de treball possibilita i estimula la creativitat d'aquestes persones, i és una contribució més d'integració i presència social. A més, s'obre la possibilitat d'un nou espai d'intervenció on el subjecte és el protagonista, que pot explorar de noves competències i possibilitats.

Creiem que la feina que es realitza en el centre no pot quedar limitada en les seves parets. Un dels grans estímuls és poder-ho compartir amb d'altres persones ja siguin del sector, d'altres àmbits o públic en general. Per tant és un element de motivació molt important tant per als professionals com per als participants.

Propostes de futur

El nivell de qualitat i exigència que una bona pràctica exigeix, a vegades queda fora de les possibilitats que pot oferir un centre ocupacional com el nostre. No hem d'oblidar on som, amb qui treballem, la formació que els professionals tenim i els recursos tecnològics de què disposem; però malgrat tot volem fer una bona feina.

Una fórmula interessant és la de trobar experts col·laboradors que s'impliquin amb el que estem fent i així possibilitar el treball amb d'altres professionals. Segur que la experiència seria enriquidora per a tothom.

Dídac Soler
Diplomat en Educació Social
Equip del Centre Ocupacional Sínia